

VALSTYBINIS VISUOMENĖS SVEIKATOS STIPRINIMO FONDAS

2023 M. VEIKLOS ATASKAITA

TURINYS

TRUMPAI APIE VALSTYBINĮ VISUOMENĖS SVEIKATOS STIPRINIMO FONDA...	3
FONDO VEIKLOS REGLAMENTAVIMO POKYČIAI	4
FONDO VEIKLA 2023 M.	5
Fondo 2023 m. prioritetinės veiklų sritys ir priemonės.....	5
Fondo 2023 m. konkursas ir jo rezultatai.....	6
Fondo 2023 m. biudžeto paskirstymas ir panaudojimas.....	8
Fondo 2023 m. įgyvendinti projektai: statistika	11
Fondo 2023 m. įgyvendintų projektų rezultatai	12
Moksliniai tyrimai	12
Prevenciniai projektai.....	15
Socialinės informacinės kampanijos	31
FONDO TARYBOS NARIAI 2023 M.	36

TRUMPAI APIE VALSTYBINĮ VISUOMENĖS SVEIKATOS STIPRINIMO FONDĄ

Pagrindiniai faktai apie Valstybinį visuomenės sveikatos stiprinimo fondą (toliau – Fondas):

Įkurtas 2016 m.	Tikslas	Fondo lėšomis finansuojami	Fondo administratorius
<ul style="list-style-type: none"> yra ne juridinis asmuo 	<ul style="list-style-type: none"> rūpintis Lietuvos gyventojų sveikatos išsaugojimu bei stiprinimu 	<ul style="list-style-type: none"> prevenciniai projektai socialinė informacinė kampanija moksliniai tyrimai 	<ul style="list-style-type: none"> Sveikatos apsaugos ministerija

- Fondo lėšas sudaro dalis akcizo pajamų, gautų už parduotus alkoholinius gėrimus ir apdorotą tabaką; dalis įplaukų nuo lėšų, gautų iš loterijų ir azartinių lošimų mokesčio; kitos teisėtai įgytos lėšos.
- Fondas administruojamas pagal Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymo 38¹ straipsnį, Fondo nuostatus, kitus įstatymus ir teisės aktus bei Vyriausybės nutarimus, kuriuos tvirtina Lietuvos Respublikos Vyriausybė.
- Fondo taryba, sudaryta iš valstybinių institucijų, nevyriausybinių organizacijų ir įvairių asociacijų atstovų, yra patariamasis organas Sveikatos apsaugos ministerijai dėl Fondo lėšomis finansuotinių prioritetinių sričių ir priemonių nustatymo ir kitų klausimų.

Visa aktuali informacija apie Fondą skelbiama Sveikatos apsaugos ministerijos interneto svetainėje:
<https://sam.lrv.lt/lt/darbo-grupes/valstybinis-visuomenes-sveikatos-stiprinimo-fondas>

FONDO VEIKLOS REGLAMENTAVIMO POKYČIAI

2023 m. pabaigoje buvo priimtas Sveikatos sistemos įstatymo 38¹ straipsnio pakeitimo įstatymas¹. Juo priimti šie pagrindiniai pokyčiai:

- Siekiant stiprinti Fondo lėšomis įgyvendinamų projektų atranką ir pareiškėjų priimtų įsipareigojimų įgyvendinimo priežiūrą, nuo 2024 m. sausio 1 d. Valstybinio visuomenės sveikatos stiprinimo fondo administravimo išlaidoms leista skirti iki 4 procentų metinio Fondo biudžeto.
- Nuo 2025 m. sausio 1 d. Sveikatos apsaugos ministerijos administruojamo Fondo administravimo funkcija pereis sveikatos apsaugos ministro įgaliotai institucijai. Perdavimas grindžiamas siekiu Sveikatos apsaugos ministerijos žmogiškuosius išteklius ir kitus vidaus išteklius sutelkti valstybės politikos formavimui sveikatos apsaugos srityje, atsisakant ministerijai nebūdingų funkcijų.

---

¹ Lietuvos Respublikos Seimo 2023 m. spalio 10 d. įstatymas Nr. XIV-2191 „Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymo Nr. I-552 2, 9, 10, 12, 26, 32, 38-1, 41, 46, 49, 62, 63, 64, 65, 68 ir 69 straipsnių pakeitimo įstatymas“ (<http://tinyurl.com/ympj5mtb>)

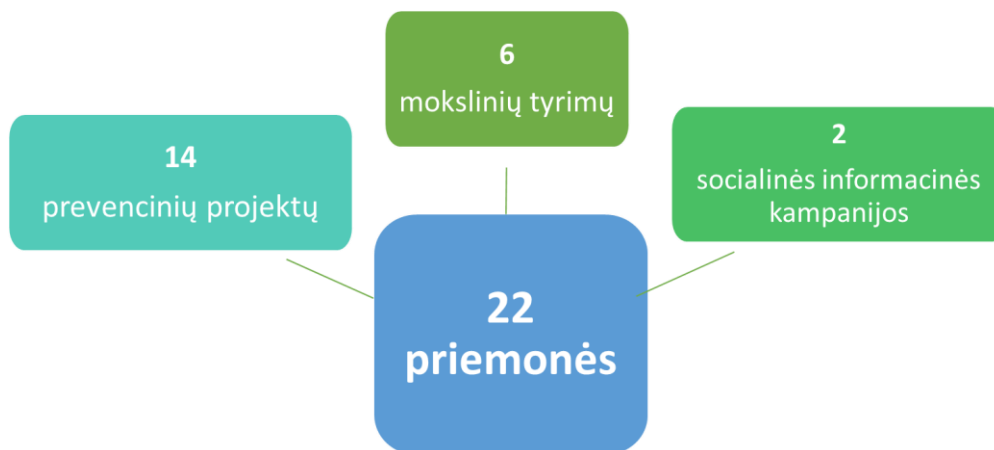
FONDO VEIKLA 2023 M.

Fondo 2023 m. prioritetinės veiklų sritys ir priemonės

2023 m. Valstybinio visuomenės sveikatos stiprinimo fondo lėšomis finansuojamų visuomenės sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo veiklų sritys išliko nepakitusios nuo 2019 m.:

- sveikos gyvensenos skatinimas;
- visuomenės psichikos sveikatos stiprinimas.

Šioms sritims įgyvendinti, buvo patvirtintos 22 priemonės, apimančios prevencinius projektus, mokslinius tyrimus ir socialines informacijos kampanijas (žr. pav. 1). Šioms priemonėms įgyvendinti buvo skelbiamas konkursas.

1 pav. 2023 m. patvirtintų priemonių įvairovė

Prioritetinių sričių priemonės patvirtintos
Lietuvos Respublikos sveikatos
apsaugos ministro
2022 m. gruodžio 7 d. įsakymu Nr. V-1825
(<http://tinyurl.com/4skt84sy>)

Fondo 2023 m. konkursas ir jo rezultatai

2023 m. sausio 2 d. paskelbtas Fondo konkursas

Gautos 164 paraiškos:

- paraiškų sulaukta visoms paskelbtoms priemonėms
- administraciniam vertinimui buvo perduotos 157 paraiškos

Atliktas 157 paraiškų administracinės atitikties vertinimas, 98 paraiškos jį atitiko:

- vertinimą atliko Fondo administravimo grupė pagal Valstybinio visuomenės sveikatos stiprinimo fondo lėšomis finansuojamų projektų finansavimo ir administravimo tvarkos aprašą (toliau - Aprašas)
- 62 proc. vertintų paraiškų atitiko administracinę atitiktį ir buvo perduotos ekspertiniam vertinimui
- dažniausiai paraiškos neatitiko administracinės atitikties dėl netinkamo (nesilaikant Aprašo nurodymų) paraiškos dalių užpildymo ir (arba) nepakankamo visų Fondo lėšomis planuojamų įsigyti projektui įgyvendinti būtinų prekių ar paslaugų kainų pagrindimo

Atliktas 98 paraiškų ekspertinis vertinimas:

- paraiškų ekspertinį vertinimą pagal Aprašą atliko ekspertai, kurių paslaugas įsigijo Fondo administratorius viešųjų pirkimų nustatyta tvarka
- ekspertai įvertino paraiškų turinį ir išlaidų pagrįstumą

49 projektai gavo finansavimą:

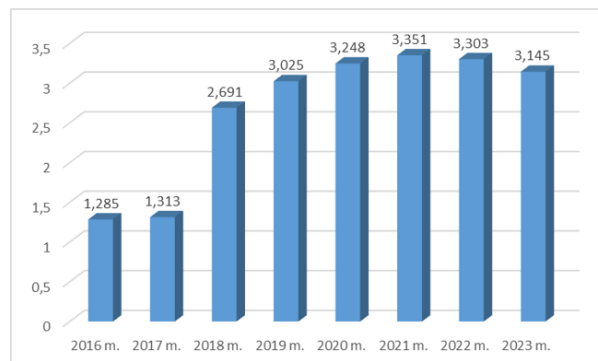
- Fondo lėšos skirtos daugiausia balų (30 ir daugiau) surinkusiems projektams, atsižvelgiant į Fondo lėšų kiekį
- 35 finansuoti projektai, kuriems dėl riboto Fondo lėšų kiekio nepakako finansavimo, buvo įtraukti į rezervinį projektų sąrašą pagal visuomenės sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo veiklas
- 16 projektų surinko mažiau nei 30 balų ir pateko į nefinansuotųjų projektų sąrašą

Informacija apie Fondo
2023 m. konkursą:
<http://tinyurl.com/ydvdem3p>

Fondo 2023 m. biudžeto paskirstymas ir panaudojimas

2023 m. Fondui iš viso buvo skirta 3 213 056,25 Eur.

2023 m. Fondo lėšomis finansuotinių prevencinių projektų, socialinės informacinės kampanijos, mokslinių tyrimų projektams finansuoti skirta 3,145 mln. Eur. Jau penktus metus Fondo finansavimo apimtys išlieka gana stabilios ir siekia virš 3 mln. eurų (žr. pav. 2). Tai leidžia užtikrinti finansuojamų projektų, mokslinių tyrimų ir socialinių kampanijų aprėptį ir įvairovę.

2 pav. Fondui skirtas finansavimas 2016-2023 m. (mln. Eur)

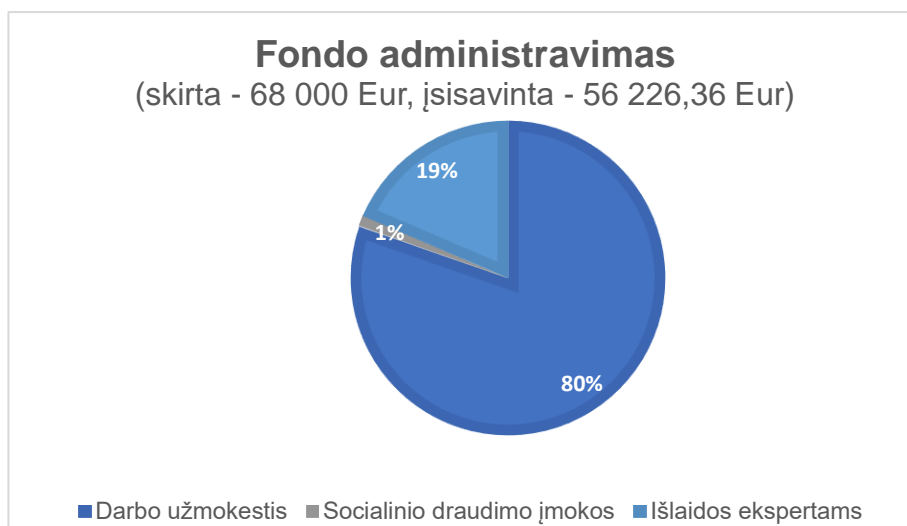
2023 m. Fondui skirtų lėšų įsisavinimas yra aukštas – 92,6 proc. Lyginant su 2022 m., išlieka panašus lėšų įsisavinimo rodiklis. Dalis lėšų neįsisavinta dėl sutaupymų projektų įgyvendinimo ir ekspertų paslaugų įsigijimo metu, taip pat dėl neįvykdytų projekto veiklų sugrąžintų išmokėtų lėšų.

Fondo 2023 m. lėšų paskirstymas (Eur) ir jų faktinis įsisavinimas pateiktas žemiau (žr. pav. 3, 4, 5).

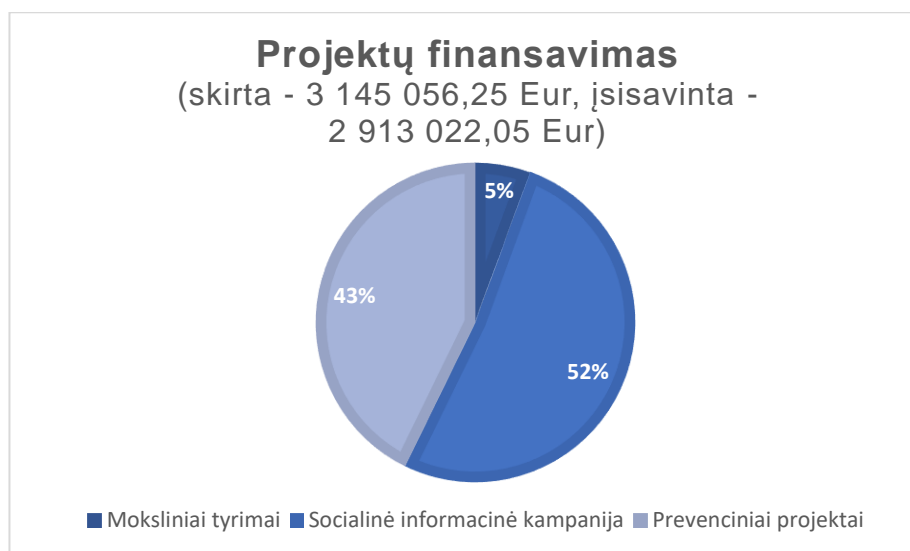
Fondo pajamos – 3 213 056,25 Eur,
įsisavinta – 2 976 237,61 Eur

2023 m. įsisavinta 92,6 proc.
Fondui skirtų lėšų

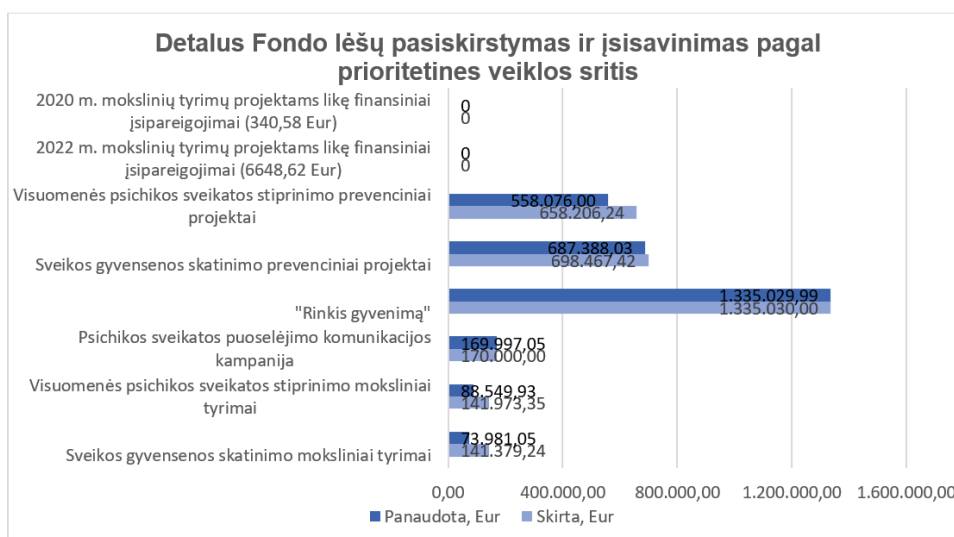

3 pav. Fondo administravimo 2023 m. išlaidų pasiskirstymas

4 pav. Fondo projektų 2023 m. finansavimo pasiskirstymas

5 pav. Detalus Fondo 2023 m. skirtų lėšų paskirstymas ir faktinis įsisavinimas pagal prioritетines veiklos sritis

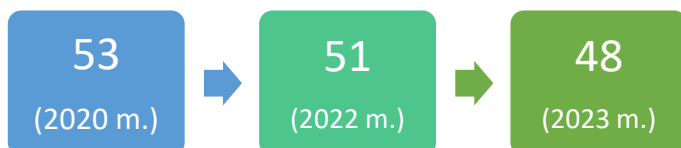
6 sutarčių, pasirašytų 2023 metais, finansiniai įsipareigojimai už 282 582,59 Eur perkelti į 2024 metus. Šių 2023 m. pradėtų vykdyti 6 mokslinių tyrimų įgyvendinimas turi baigtis iki 2024 m. rugsėjo 1 d. (1 lentelė).

1 lentelė. 2023 m. projektai, kurių vykdymas persikelia į 2024 metus

Eil. Nr.	Projekto vykdytojas	Projekto pavadinimas	Skirtas finansavimas, Eur
1.	Lietuvos sporto universitetas	Higienos, sanitarijos, menstruacijų higienos ir geriamojo vandens užtikrinimo praktikos Lietuvos ir užsienio ugdymo įstaigose tyrimas	41 448,33
2.	Lietuvos sveikatos mokslų universitetas	Imunizacijos apimtys ir imunizacijos paslaugas teikiančių įstaigų (įskaitant vaistines) priimtumo tyrimas (IMMUNA)	49 223,26
3.	Lietuvos sveikatos mokslų universitetas	COVID-19 pandemijos poveikis Lietuvos 65 m. ir vyresnių gyventojų sveikatai ir gyvensenai bei rekomendacijų jų sveikatos stiprinimui parengimas	49 937,65
4.	Vilniaus universitetas	Pusiausvyra struktūruotas interviu asmenybės funkcionavimo vertinimui (STiP-5.1): pritaikymas paauglių asmenybės sutrikimo diagnostikai Lietuvoje	47 049,38
5.	Lietuvos sveikatos mokslų universitetas	Probleminio interneto naudojimo atpažinimo instrumentų pritaikymas plačiajai visuomenei prevencijos ir intervencijos tikslais	50 000
6.	Vilniaus Gedimino technikos universitetas	Benzodiazepinų vartojimo Lietuvoje tendencijų tyrimas	44 923,97
Iš viso:			282 582,59

Fondo 2023 m. įgyvendinti projektai: statistika

2023 m. Fondo lėšos skirtos 48 projektams įgyvendinti. Lyginant su Fondo kelerių pastarųjų metų veiklos apimtimis, kai Fondui skiriamas virš 3 mln. eurų finansavimas, 2023 m. finansuotų projektų skaičius yra šiek tiek mažesnis, bet išlieka panašus į ankstesnius metus (žr. pav. 6).

*2021 m. buvo dengiami 2020 m. pab. priimti finansiniai įsipareigojimai, todėl informacija apie tuos metus nepateikiama

6 pav. Finansuotų paraiškų skaičius 2019, 2020 ir 2022 m.*

Per 2023 m. pilnai įgyvendintas 41 projektas: vieno projekto veiklos nebuvo įgyvendintos (visuomenės psichikos sveikatos stiprinimo srityje), o 6 projektų vykdymas bus baigtas 2024 metais (1 lentelė).

Visais vykdytais projektais prisidėta ne tik prie Fondo prioritetinių veiklų sričių įgyvendinimo, bet ir prie ilgalaikio valstybės siekio sveikatos srityje – pasiekti, kad sumažėtų šalies gyventojų sergamumas ir mirtingumas nuo ligų, kurių galima išvengti prevencinėmis priemonėmis, o žmonės būtų sveikesni ir geriau besijaučiantys².

² 2022–2030 m. plėtos programos valdytojos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos Sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo plėtos programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 66 „Dėl 2022–2030 m. plėtos programos valdytojos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos Sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo plėtos programos patvirtinimo“ (<http://tinyurl.com/43cszx2h>)

Fondo 2023 m. įgyvendintų projektų rezultatai

Moksliniai tyrimai

2023 m. buvo skirtas finansavimas ir pradėti įgyvendinti 3 moksliniai tyrimai sveikos gyvensenos skatinimo srityje ir 3 moksliniai tyrimai visuomenės psichikos sveikatos stiprinimo srityje. Šiais tyrimais bus siekiama įvertinti imunizacijos paslaugas teikiančių įstaigų vaidmenį vakcinacijos procesuose; surinkti informaciją apie higienos, sanitarijos, menstruacijų higienos ir geriamojo vandens užtikrinimo Lietuvos ir užsienio ugdymo įstaigose gerąsias praktikas; įvertinti COVID-19 pandemijos poveikį Lietuvos 65 m. ir vyresnių gyventojų sveikatai ir gyvensenai; pritaikyti pusiau struktūruotą interviu asmenybės sutrikimo diagnostikai paauglystėje; parengti patikimus ir validžius instrumentus probleminio interneto naudojimo atpažinimui; bei įvertinti benzodiazepinų vartojimo situaciją Lietuvoje. Tyrimai bus užbaigti 2024 m. (2 lentelė).

2 lentelė. 2023 m. pradėti moksliniai tyrimai, kurių vykdymas bus baigtas 2024 m.

Eil. Nr.	Projekto pavadinimas	Projekto vykdytojas
1.	Higienos, sanitarijos, menstruacijų higienos ir geriamojo vandens užtikrinimo praktikos Lietuvos ir užsienio ugdymo įstaigose tyrimas	Lietuvos sporto universitetas (plačiau: http://tinyurl.com/33z7xssp)
2.	Imunizacijos apimtys ir imunizacijos paslaugas teikiančių įstaigų (įskaitant vaistines) priimtumo tyrimas (IMMUNA)	Lietuvos sveikatos mokslų universitetas (plačiau: http://tinyurl.com/2767wr4r http://tinyurl.com/3a38s2jd http://tinyurl.com/2pm5ybdv)
3.	COVID-19 pandemijos poveikis Lietuvos 65 m. ir vyresnių gyventojų sveikatai ir gyvensenai bei rekomendacijų jų sveikatos stiprinimui parengimas	
4.	Probleminio interneto naudojimo atpažinimo instrumentų pritaikymas plačiajai visuomenei prevencijos ir intervencijos tikslais	
5.	Benzodiazepinų vartojimo Lietuvoje tendencijų tyrimas	Vilniaus Gedimino technikos universitetas (plačiau: http://tinyurl.com/2vznp7pn)
6.	Pusiau struktūruotas interviu asmenybės funkcionavimo vertinimui (STiP-5.1): pritaikymas paauglių asmenybės sutrikimo diagnostikai Lietuvoje	Vilniaus universitetas (plačiau: http://tinyurl.com/56yucewr)

Taip pat 2023 m. buvo baigti 4 moksliniai tyrimai visuomenės psichikos sveikatos stiprinimo srityje, prasidėję 2022 m. (3 lentelė). Šiais tyrimais buvo siekiama geriau suprasti, kokia yra mokytojų psichologinė savijauta; koks yra loterijų ir azartinių lošimų paplitimas bei Lietuvos gyventojų įpročiai šioje srityje; kokius pokyčius atnešė COVID-19 pandemija mokinių ir suaugusiųjų sveikatos rizikos veiksnių atžvilgiu; bei koks yra didelės rizikos narkotikų vartojimo paplitimas Lietuvoje.

3 lentelė. 2022 m. moksliniai tyrimai, kurių vykdymas buvo baigtas 2023 m.

Eil. Nr.	Projekto pavadinimas	Projekto vykdytojas
1.	Lietuvos gyventojų loterijų ir azartinių lošimų paplitimo bei įpročių tyrimas	Vilniaus Gedimino technikos universitetas
2.	Lietuvos moksleivių ir suaugusių gyventojų sveikatos rizikos veiksnių pokyčių COVID-19 pandemijos laikotarpiu vertinimas ir rekomendacijų jų neigiamam poveikiui mažinti parengimas	Lietuvos sveikatos mokslų universitetas
3.	Mokyklų pedagoginių darbuotojų emocinė (psichologinė) savijauta	Vilniaus universitetas
4.	Didelės rizikos narkotikų vartotojų paplitimo vertinimas bei adatų ir švirkštų programos ir pakaitinio gydymo aprėpties bei kokybės įvertinimas taikant daugiametį skaičiavimą Lietuvoje	

Moksliniai tyrimai visuomenės psichikos sveikatos stiprinimo srityje: trumpa rezultatų apžvalga

Tyrimas „Lietuvos gyventojų loterijų ir azartinių lošimų paplitimo bei įpročių tyrimas“ (vykdytojas – Vilniaus Gedimino technikos universitetas)

Tikslas – pasitelkiant vartotojų elgsenos teorijų bazę, įvertinti Lietuvos gyventojų loterijų ir azartinių lošimų paplitimą bei įsitraukimo į šias veiklas prielaidas, priežastis ir įpročius

Rezultatai: pasitelkiant vartotojų elgsenos teorijų bazę, įvertintas Lietuvos gyventojų loterijų ir azartinių lošimų paplitimas bei įsitraukimo į šias veiklas prielaidos, priežastys ir įpročiai. Loterijų ir azartinių lošimų paplitimo bei įpročių tyrimo instrumentas, grįstas vartotojų elgsenos teorijomis. Žemėlapiai, vizualizuojantys loterijų ir azartinių lošimų paplitimą Lietuvoje (pagal išlaidas ir problemišumą).

Plačiau: <http://tinyurl.com/bufcce2c>

Tyrimas „Lietuvos moksleivių ir suaugusių gyventojų sveikatos rizikos veiksnių pokyčių COVID-19 pandemijos laikotarpiu vertinimas ir rekomendacijų jų neigiamam poveikiui mažinti parengimas“ (vykdytojas – Lietuvos sveikatos mokslų universitetas)

Tikslas – įvertinti skirtingo amžiaus Lietuvos gyventojų grupių sveikatos rizikos veiksnių pokyčius COVID-19 pandemijos ir popandeminiu laikotarpiu ir parengti rekomendacijas jų neigiamam poveikiui sumažinti.

Rezultatai: parengtas elektroninis projekto leidinys ir priedai „Lietuvos moksleivių ir suaugusių gyventojų sveikatos rizikos veiksnių pokyčių COVID-19 pandemijos

laikotarpiu vertinimas ir rekomendacijų jų neigiamam poveikiui mažinti parengimas“ (<http://tinyurl.com/mvbhv5sc>; <http://tinyurl.com/4vc8m84e>).

Plačiau: <http://tinyurl.com/3mpyvy98>

Tyrimas „Mokyklų pedagoginių darbuotojų emocinė (psichologinė) savijauta“
(vykdytojas – Vilniaus universitetas)

Tikslas – nustatyti mokyklų pedagoginių darbuotojų emocinę (psichologinę) savijautą ir įvertinti psichologinės pagalbos prieinamumą bei jos poreikį.

Rezultatai: nustatyta mokyklų pedagoginių darbuotojų emocinė (psichologinė) savijauta ir įvertintas psichologinės pagalbos prieinamumas bei jos poreikis, parengta mokslinio tyrimo ataskaita, rekomendacijos pedagoginiams darbuotojams, sprendimų priėmėjams, bei mokyklų vadovams.

Plačiau: <http://tinyurl.com/bde23njh>

Tyrimas „Didelės rizikos narkotikų vartotojų paplitimo vertinimas bei adatų ir švirkštų programos ir pakaitinio gydymo aprėpties bei kokybės įvertinimas taikant daugiametodį skaičiavimą Lietuvoje“ (vykdytojas – Vilniaus universitetas)

Tikslas – atlikti didelės rizikos narkotikų vartotojų paplitimo vertinimą bei adatų ir švirkštų programos ir pakaitinio gydymo aprėpties bei kokybės įvertinimą, taikant daugiametodį skaičiavimą Lietuvoje 2021 m. duomenimis.

Rezultatai: atliktas didelės rizikos narkotikų vartotojų paplitimo vertinimas bei adatų ir švirkštų programos ir pakaitinio gydymo aprėpties bei kokybės įvertinimas, taikant daugiametodį skaičiavimą Lietuvoje 2021 m. duomenimis, pateikta tyrimo ataskaita.

Plačiau: <http://tinyurl.com/2duzh7b>

Prevenciniai projektai

2023 m. buvo įgyvendinti 27 prevenciniai projektai: Sveikos gyvensenos skatinimo srityje įgyvendinta 14 projektų, visuomenės psichikos sveikatos stiprinimo srityje – 13 projektų. Vienas prevencinio projekto visuomenės sveikatos psichikos sveikatos stiprinimo srityje vykdytojas neįgyvendino projekto sutartyje numatyta apimtimi per projekto sutartyje nustatytą terminą, todėl jam jau išmokėtos lėšos turėjo būti gražintos Fondui.

4 lentelė. *Prevencinių priemonių pasiskirstymas pagal priemones*

Priemonė	Projektas	Vykdytojas
Sveikos gyvensenos skatinimas:		
Neįgaliųjų asmenų ir senjorų fizinės ir psichosocialinės būklės gerinimas, teikiant papildomosios ir alternatyviosios sveikatos priežiūros paslaugas, kurias teikiant naudojami gyvūnai	Neįgaliųjų asmenų fizinės ir psichosocialinės būklės gerinimas taikant hipoterapijos ir kaniterapijos metodus	Paramos ir labdaros fondas „Mamų unija“
	„Stiprūs drauge“	Lietuvos vaikų vėžio asociacija „Paguoda“
Judėjimo negalią turinčių žmonių sveikos gyvensenos įgūdžių formavimas	Judėjimo negalią turinčių žmonių sveikos gyvensenos įgūdžių formavimas	Lietuvos žmonių su negalia sąjunga
Moterų sveikatos stiprinimas nėštumo ir kūdikio auginimo laikotarpiu	Nėščiųjų sveikatos stiprinimo programa	VšĮ Šeškinės poliklinika
Onkologinių ligonių sveikatos stiprinimas	Sveikatai palankios elgsenos skatinimas onkologinių pacientų ir jų artimųjų tarpe	Pagalbos onkologiniams ligoniams asociacija (POLA)
Širdies ir kraujagyslių ligomis sergančių asmenų savirūpos skatinimas ir didinimas pasitelkiant inovatyvias technologijas	„Širdies ir kraujagyslių ligomis sergančių asmenų savirūpa: įgūdžių formavimas, skatinimas ir gerinimas inovatyvių technologijų pagalba“	VšĮ Kauno miesto poliklinika
Traumų prevencija vyresnio amžiaus asmenims	Vyresniam amžiui palanki gimnastikos programa, skirta kritimų ir traumų prevencijai	VšĮ Tavo judesys,
	Sveiko amžėjimo ir traumų prevencijos programa	VšĮ Mindify
	Senjorų traumų prevencijos ir sveikatos stiprinimo programa	VšĮ Sporto mokykla „Nemunas“

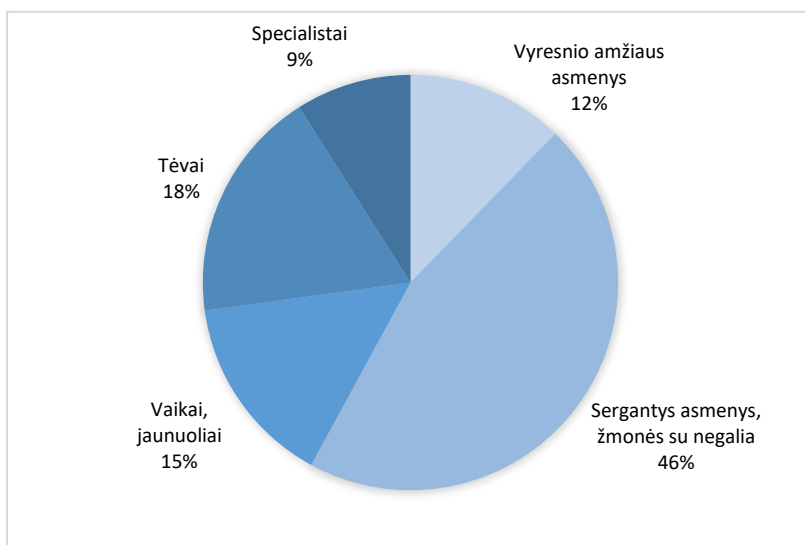
	Nukritimų prevencijos programa praturtinta sportinėmis mankštomis, mokymais ir futbolo vaikščiojant užsiėmimais	VŠĮ Kauno Futbolo Akademija
	Kritimų ir traumų prevencijos programa Kauno rajono 65 metų amžiaus ir vyresnių asmenų fizinio pajėgumo stiprinimui, taikant edukacines bei fizines veiklas	Lietuvos moterų sporto asociacija
	Kompleksinė kritimų ir traumų prevencijos programa	VŠĮ Trakų švietimo centras
	Kritimų ir kitų traumų prevencijos iniciatyva vyresnio amžiaus asmenims	Akmenės rajono savivaldybės Visuomenės sveikatos biuras
	Traumų prevencijos priemonių taikymo ir saugaus senėjimo įgūdžių formavimo plėtra	VŠĮ Abromiškių reabilitacijos ligoninė
Visuomenės psichikos sveikatos stiprinimas		
Psichoaktyvių medžiagų prevencija ir žalos mažinimo priemonių taikymas jaunimo pasilinksminimo vietose (festivaliuose, naktiniuose klubuose, baruose ir pan.)	Linksminkis kitaip!	VŠĮ Darnaus vystymo projektai
Pažeidžiamų visuomenės grupių psichologinio atsparumo įgūdžių ir socialinių-emocinių kompetencijų stiprinimas pasitelkiant kultūros ir meno intervencijas	Šalčininkų rajono vyresnio amžiaus asmenų psichologinio atsparumo įgūdžių ir socialinių-emocinių kompetencijų stiprinimas pasitelkiant biblioterapijos metodą	VŠĮ „Šalčininkų švietimo ir informavimo centras“
	Meno terapijų ir dėmesingo įsisaugojimo praktikų taikymas Kauno regiono neįgaliesiems vaikams ir jaunimui gerinant psichinę sveikatą ir savijautą	Kauno rajono pedagoginė psichologinė tarnyba
	„Reikia turėti šviesos su savimi...“ /M. K. Čiurlionis/	Radviliškio rajono savivaldybės švietimo ir sporto paslaugų centras
	Tėvystės perdegimo įveika per kultūros ir meno intervencijas: vaiko negalios situacija	VŠĮ Švietimo, sveikatos ir socialinių inovacijų centras
	Vaikų iš pažeidžiamų visuomenės grupių psichologinis stiprinimas taikant teatro, muzikos, šokių ir dailės terapinius metodus	A. Bandzos socialinių paslaugų namai

	Psichikos sveikatos menų festivalis Ryšiai	VšĮ Rūpestinga kultūra
	„Kartą gyveno... Herojus“	VšĮ Emocijų kodas
	Kartu	Radviliškio miesto kultūros centras
	Muzikavimas pagyvenusių žmonių emocinės sveikatos gerinimui	Lietuvos muzikos terapijos asociacija
Pogimdyvinės depresijos prevencija stiprinant tėvų psichologinį atsparumą bei didinant specialistų žinias ir gebėjimus šioje srityje	„Pogimdyvinės depresijos prevencija stiprinant besilaukiančių ir neseniai pagimdžiusių moterų psichologinį atsparumą“	VšĮ Krizinio nėštumo centras
Emocinė pagalba vaikams, turintiems autizmo spektro sutrikimų, integruojantis bendrojo ugdymo įstaigose	Kauno, Šiaulių ir Panevėžio regionų bendrojo ugdymo įstaigų specialistų ruošimas, vaikų turinčių autizmą integracijai į bendrojo ugdymo mokyklas	VšĮ Savarankiški vaikai
Neįgalių vaikų ir jaunimo psichinės sveikatos gerinimas, suteikiant instrumentus emocijų pažinimui ir savireguliacijai, stresui ir nerimo lygiui mažinti	Įsisąmoninto dėmesingumo (Mindfulness) mokymai autistiškiems vaikams	Panevėžio autizmo asociacija „Lietaus vaikai“

Įgyvendinti projektai pasižymėjo vykdomų veiklų įvairove – nuo paskaitų, mokymų, diskusijų, kūrybinių renginių ir užsiėmimų iki stovyklų, edukacinių išvykų, mankštų ar treniruočių. Iš viso projektuose sudalyvavo arba įvairiomis projektų veiklomis buvo pasiekta apie 39 000 dalyvių. Visų fondo lėšomis finansuotų ir įgyvendintų projektų galutines ataskaitas galima rasti čia: <http://tinyurl.com/43tx5h5p>.

Didžiausia 2023 m. vykdytų Fondo abiejų prioritetinių sričių projektų tikslinė grupė buvo sergantys asmenys ir žmonės su negalia. Projektuose sudalyvavo 17 000 asmenų (46 proc. visų projektų dalyvių), turinčių negalią, sergančių onkologinėmis, širdies ir kraujagyslių ligomis. Kitos projektų grupės buvo tėvai ir globėjai, auginantys vaikus su negalia ar vaikus, turinčius raidos sutrikimų; vaikai ir jaunuoliai; vyresnio amžiaus asmenys; specialistai, dirbantys su vaikais, turinčiais negalią ar raidos sutrikimų, taip pat dirbantys su socialinės rizikos vaikais (žr. pav. 7).

7 pav. 2023 m. projektų dalyvių pasiskirstymas pagal tikslines grupes

Projektų metu jų naudą patyrė ne tik jų tiesioginiai dalyviai, bet ir buvo sukurta testinių produktų, kuriais gali naudotis atitinkamų sričių specialistai, tikslinių grupių atstovai, visuomenės nariai. Pavyzdžiui, projekto „Traumų prevencijos priemonių taikymo ir saugaus senėjimo įgūdžių formavimo plėtra“ įgyvendinimo metu parengta praktinių mokymų video medžiaga, kurią galima pritaikyti atliekant užsiėmimus ir namų sąlygomis (<http://tinyurl.com/2zc4fxdj>; <http://tinyurl.com/3yz9bu69>); projekto „Kritimų ir kitų traumų prevencijos iniciatyva vyresnio amžiaus asmenims“ įgyvendinimo metu parengta metodinė priemonė „Kritimų prevencija“ – informacinis paketas apie vykstančius pokyčius organizme senėjant, saugų vaikščiojimą, griuvimus ir kaip jų išvengti, tinkamos avalynės naudojimą, raumenų stiprinimo svarbą, pusiausvyros lavinimą, pagalbos paiešką jos prireikus. Taip pat pateikiamos 7 mankštos, kurios lavina pusiausvyrą, koordinaciją bei stiprina raumenis (<http://tinyurl.com/3sh82dy4>).

Prevenciniai projektai sveikos gyvensenos skatinimo srityje

2023 m. įgyvendinta 14 prevencinių projektų sveikos gyvensenos skatinimo srityje. 2023 m. konkurso metu buvo paskelbtas kvietimas teikti paraiškas į 7 sveikos gyvensenos skatinimo srities priemones. Finansavimas buvo skirtas 6 priemonių projektams. Daugiausia projektų (6) įgyvendinta priemonėje „Traumų prevencija vyresnio amžiaus asmenims“. Priemonėje „Neįgaliųjų asmenų ir senjorų fizinės ir psichosocialinės būklės gerinimas, teikiant papildomosios ir alternatyviosios sveikatos priežiūros paslaugas, kurias teikiant naudojami gyvūnai“ įgyvendinti 2 projektai. Likusiose 4 priemonėse – judėjimo negalią turinčių žmonių sveikos gyvensenos įgūdžių formavimas; moterų sveikatos stiprinimas nėštumo ir kūdikio auginimo laikotarpiu; onkologinių ligonių sveikatos stiprinimas ir širdies ir kraujagyslių ligomis sergančių asmenų savirūpos skatinimas ir didinimas pasitelkiant inovatyvias technologijas – įgyvendinta po vieną projektą.

Neįgaliųjų asmenų ir senjorų fizinės ir psichosocialinės būklės gerinimas, teikiant papildomosios ir alternatyviosios sveikatos priežiūros paslaugas, kurias teikiant naudojami gyvūnai

Prevencinis projektas „Neįgaliųjų asmenų fizinės ir psichosocialinės būklės gerinimas taikant hipoterapijos ir kaniterapijos metodus“ (vykdytojas – Paramos ir labdaros fondas „Mamų unija“)

Tikslas – organizuoti kompleksinę trijų lygių neįgaliųjų asmenų fizinės ir psichosocialinės būklės gerinimo programą, taikant gyvūnų terapijos metodus.

Rezultatai: hipoterapijos ir kaniterapijos užsiėmimų metu buvo ženkliai pagerinta judėjimo negalią turinčių vaikų fizinė ir psichosocialinė sveikata, suteiktą papildoma kineziterapeutų ir psichologo pagalba (parengta specialistų ataskaita).

Plačiau: <http://tinyurl.com/37pu5uye>

Previncinis projektas „Onkologinėmis ligomis sergančių ir remisijoje esančių bei kitų vaikų ir jaunimo su negalia sveikatingumo stovykla „Stiprūs drauge“ (vykdytojas – Lietuvos vaikų vėžio asociacija „Paguoda“)

Tikslas – pagerinti onkologinėmis ligomis sergančių, remisijoje esančių ir kitas negalias turinčių vaikų bei jaunuolių esamą bei būsimą gyvenimo kokybę sustiprinant jų fizinę bei pagerinant psichologinę būklę bei suteikiant žinių apie papildomus sveikatos priežiūros būdus.

Rezultatai: Stovyklose sudalyvavo 50 onkologinėmis ligomis sergančių, persirgusių ar remisijoje esančių ir kitas negalias turinčių vaikų iš visos Lietuvos. Projekto veiklos sulaukė labai teigiamų atsiliepimų iš projekto veiklos dalyvių ir suinteresuotųjų šalių (tėvų / globėjų, PASP specialistų), taip pat teigiamo geros savijautos rodiklio pokyčio pagal Pasaulio sveikatos organizacijos vertinimo apklausos formą.

Plačiau: <http://tinyurl.com/4bewna8x>

Judėjimo negalią turinčių žmonių sveikos gyvensenos įgūdžių formavimas

Previncinis projektas „Judėjimo negalią turinčių žmonių sveikos gyvensenos įgūdžių formavimas“ (vykdytojas – Lietuvos žmonių su negalia sąjunga)

Tikslas – didinti žmonių su judėjimo negalia, vyresnio amžiaus žmonių, turinčių judėjimo sutrikimų, ypatingai, judančių neįgaliųjų vežimėliais, įvairios kompensacinės technikos pagalba, motyvaciją aktyviai ir naudingai sveikatai leisti laisvalaikį, įtraukiant juos į sveikatą stiprinančias veiklas, tuo pačiu formuojant sveikos mitybos įgūdžius bei keliant pasitikėjimą savo jėgomis ir galimybėmis.

Rezultatai: Buvo organizuotos 4 savarankiško gyvenimo įgūdžių ugdymo stovyklos, kuriose dalyvavo 81 asmuo, iš kurių 75 – asmenys su negalia. Šiaurietiško ėjimo stovykloje dalyvavo 18 asmenų, iš jų 17 – asmenys su negalia. Baltijos kelio renginyje dalyvavo 22 asmenys, iš jų 17 asmenų su negalia, „Velomaratone“ dalyvavo 15 asmenų, iš jų 10 – su negalia.

Plačiau: <http://tinyurl.com/346swr5w>

Moteryų sveikatos stiprinimas nėštumo ir kūdikio auginimo laikotarpiu

Previncinis projektas „Nėščiujų sveikatos stiprinimo programa“ (vykdytojas – VšĮ Šeškinės poliklinika)

Tikslas – inicijuoti ir įgyvendinti besilaukiančių moterų sveikos gyvensenos įgūdžius skatinančią prevencinę programą diegiant prevencines žalojančios elgsenos veiklas.

Rezultatai: projekte dalyvaujančios besilaukiančios moterys gavo žinių apie sveikatą stiprinančius (apsauginius) veiksnius nėštumo metu, išmoko tinkamai pasirinkti

subalansuotos mitybos produktus, individualiai atlikti fizinio aktyvumo pratimus namų aplinkoje, išmoko atsipalaiduoti naudojant muziką, relaksacijos ir kvėpavimo pratimus. Projekte dalyvaujančios besilaukiančios moterys išmoko kaip teisingai atlikti individualią burnos higieną, pagerėjo burnos higienos būklė.

Plačiau: <http://tinyurl.com/tcsfhrsm>

Onkologinių ligonių sveikatos stiprinimas

Prevencinis projektas „Sveikatai palankios elgsenos skatinimas onkologinių pacientų ir jų artimųjų tarpe“ (vykdytojas – Pagalbos onkologiniams ligoniams asociacija (POLA))

Tikslas – įgyvendinus 8 viena kitą papildančias veiklas, padedančias tikslinių grupių atstovams rinktis sveikatai palankią elgseną ir gerinančias jų supratimą apie onkologinių ligų prevenciją, užtikrinti, kad projekto įgyvendinimo pabaigoje ne mažiau kaip pusė respondentų paliudytų, kad jie patys ar jų artimieji (1) pakeitė elgseną (gyvenseną) į sveikatai palankesnę, (2) šiais metais prevenciškai tikrinosi sveikatą, (3) kad dėl iš POLA gaunamos informacijos jų žinios ir gebėjimai labiau įsitraukti į savo (savo artimojo) sveikatos priežiūros procesą pagerėjo arba labai pagerėjo.

Rezultatai: Projekto vykdymo pabaigoje buvo atlikta projekto dalyvių apklausa, parodanti, kad pavyko pasiekti visus užsibrėžtus kokybinius rezultatus: 47 proc. dalyvių pakeitė gyvenseną į sveikatai palankesnę šiais metais, dar 30 proc. – ankstesniais metais; 83 proc. šiais metais prevenciškai tikrinosi sveikatą; 73 proc. mano, kad dėl POLA gaunamos informacijos jų žinios ir gebėjimas labiau įsitraukti į savo (savo artimojo) sveikatos priežiūros procesą pagerėjo arba labai pagerėjo.

Plačiau: <http://tinyurl.com/5n6sd489>

Širdies ir kraujagyslių ligomis sergančių asmenų savirūpos skatinimas ir didinimas pasitelkiant inovatyvias technologijas

Prevencinis projektas „Širdies ir kraujagyslių ligomis sergančių asmenų savirūpa: įgūdžių formavimas, skatinimas ir gerinimas inovatyvių technologijų pagalba“ (vykdytojas – VšĮ Kauno miesto poliklinika)

Tikslas – formuoti, skatinti ir pagerinti 70 asmenų, sergančių širdies ir kraujagyslių ligomis, savirūpos įgūdžius, pasitelkiant inovatyvias technologijas.

Rezultatai: parengta programa, skirta ŠKL sergančių asmenų savirūpos įgūdžių formavimui, skatinimui ir gerinimui; įgyvendintos sveikatinimo veiklos, skirtos ŠKL sergantiems asmenims, jų savirūpos įgūdžių formavimui, skatinimui ir gerinimui; prisidėta gerinant gyventojų sveikatos raštingumą sergant širdies ir kraujagyslių ligomis.

Plačiau: <http://tinyurl.com/prenw7ua>

Traumų prevencija vyresnio amžiaus asmenims

Prevencinis projektas „Vyresniam amžiui palanki gimnastikos programa, skirta kritimų ir traumų prevencijai“ (vykdytojas – VšĮ Tavo Judesys)

Tikslas – per 8 mėnesius suorganizuoti 12 mokymų sveikatos stiprinimo ir kritimų, traumų prevencijos tema, 192 gimnastikos treniruotes, į veiklas įtraukti 80-dešimt 65 m. ir vyresnių asmenų iš Medardo Čoboto Trečiojo amžiaus universiteto ir tuo būdu pagerinti pusiausvyrą, koordinaciją, sustiprinti raumenis, padidinti sveikatos stiprinimo ir kritimų prevencijos raštingumą, bei sumažinti kritimų ir susižalojimų riziką. Taip pat parengti sveikatos stiprinimo ir kritimų prevencijos metodinę medžiagą ir ją išdalinti projekto dalyviams.

Rezultatai: senjorai praplėtė savo žinias apie kritimų ir traumų prevenciją, pavojus ir rizikas tykančius namuose, taip pat apie fizinio aktyvumo naudą siekiant išvengti kritimų ir traumų. Atlikę testus dalyviai pamatė savo fizinę būklę, pajėgumą prieš užsiėmimus ir po jų. Ir svarbiausia sustiprino raumenų jėgą, ištvermę, pagerino pusiausvyrą, koordinaciją, todėl jiems sumažėjo baimė nukristi, pagerėjo emocinė būklė.

Plačiau: <http://tinyurl.com/4w6vw8yf>

Prevencinis projektas „Sveiko amžėjimo ir traumų prevencijos programa“ (vykdytojas – VšĮ Mindify)

Tikslas – įgyvendinti fizinio aktyvumo užsiėmimus raumenų stiprumui, pusiausvyrai bei koordinacijai pagerinti, organizuoti mokymus apie sveikatos stiprinimą ir saugios aplinkos kūrimą namuose; sukurti interaktyvią, tikslinės grupės asmenims priimtina metodinę medžiagą kritimų ir traumų prevencijai.

Rezultatai: padidėjęs fizinis pajėgumas, lankstumas, ištvermė, raumenų jėga, koordinacija, pusiausvyra; suformuoti fizinio aktyvumo įpročiai ir noras tęsti fiziškai aktyvias veiklas; pagerėjusi psichoemocinė sveikata; sustiprėjusi imuninė sistema; pasyvaus laisvalaikio keitimas fiziškai aktyviu užimtumu; padidėjęs sveikatos ir kirtimų prevencijos raštingumas: įgytos žinios ir jų taikymas; įtvirtintos vertybinės nuostatos, apimančios sveiką gyvenseną ir saugų elgesį siekiant išvengti kritimų ir su tuo patiriamų traumų.

Plačiau: <http://tinyurl.com/2c7d6kn2>

Prevencinis projektas „Senjorų traumų prevencijos ir sveikatos stiprinimo programa“ (vykdytojas – VšĮ Sporto mokykla „Nemunas“)

Tikslas – per 3 mėnesius 240-čiai 65 m. amžiaus ir vyresnių asmenų iš Vilniaus miesto ir Vilniaus miesto Medardo Čoboto Trečiojo amžiaus universiteto padidinti fizinį pajėgumą ir sveikatos raštingumą suorganizuojant 192 mankštų sausumoje ir baseine bei įrašant

12 paskaitų sveikatos stiprinimo ir traumų prevencijos temomis ir tuo būdu sumažinti kritimų – traumų galimybę bei jų dažnį.

Rezultatai: padidėjęs fizinis pajėgumas, lankstumas, ištvermė, raumenų jėga, koordinacija / pusiausvyra; senjorai iš Vilniaus miesto įgijo mokslo pagrįstų žinių traumų prevencijos, saugaus elgesio aplinkoje, sveikatos ir kūno stiprinimo temomis; tapo labiau motyvuoti būti fiziškai aktyviais.

Plačiau: <http://tinyurl.com/3ycntvj8>

Prevenčinis projektas „Nukritimų prevencijos programa praturtinta sportinėmis mankštomis, mokymais ir futbolo vaikščiojant užsiėmimais“ (vykdytojas – VšĮ Kauno Futbolo Akademija)

Tikslas – per 6 mėnesius įrašyti 12 mokymų, suorganizuoti 120 sportinių mankštų, 120 futbolo vaikščiojant užsiėmimų, į veiklas įtraukti 80-dešimt 65 m. ir vyresnių asmenų iš Kauno miesto ir Kauno miesto Trečiojo amžiaus universiteto ir tuo būdu sustiprinti raumenis, pagerinti pusiausvyrą, orientaciją bei suteikti mokslu grįstų žinių apie sveikatai palankią mitybą ir kritimų prevenciją.

Rezultatai: padidėjęs sveikatos ir kritimų prevencijos raštingumas: žinios ir jų taikymas; pagerėję sveikatos rodikliai, pagerėję organizmo funkcinės būklės rodikliai; dalyviai pagerino savo fizinę būklę, pajėgumą, padidėjo raumenų jėga, ištvermė, sumažėjo baimė nukristi, pagerėjo pusiausvyra, koordinacija; sumažėjo baimė ir rizika nugriūti.

Plačiau: <http://tinyurl.com/34z26enj>

Prevenčinis projektas „Kritimų ir traumų prevencijos programa Kauno rajono 65 metų amžiaus ir vyresnių asmenų fizinio pajėgumo stiprinimui, taikant edukacines bei fizines veiklas“ (vykdytojas – Lietuvos moterų sporto asociacija)

Tikslas – įvykdyti kritimų ir traumų prevencijos programą Kauno rajono 65 metų amžiaus ir vyresnių asmenų fizinio pajėgumo stiprinimui, taikant edukacines bei fizines veiklas.

Rezultatai: įvykdyti 6 įvadiniai renginiai 6 Kauno rajono savivaldybės seniūnijose; įvykdytas 121 renginys (edukacinė programa ir fizinės veiklos kritimų ir traumų prevencijos tema) 6 Kauno rajono savivaldybės seniūnijose; įvykdytos 20 pratybos baseine; įvykdyti 6 baigiamieji renginiai; suorganizuotos 2 stovyklos „Kritimų ir traumų prevencija ir jėgos bei pusiausvyros lavinimas 65 metų amžiaus ir vyresniems asmenims“.

Plačiau: <http://tinyurl.com/45xwhnt9>

Prevencinis projektas „Kompleksinė kritimų ir traumų prevencijos programa“ (vykdytojas – VšĮ Trakų švietimo centras)

Tikslas – spręsti 65 metų ir vyresnių asmenų kritimų, susižalojimų ir fizinio pasyvumo problemą, stiprinant raumenis, lavinant pusiausvyrą, kognityvines funkcijas ir didinant raštingumą sveikatos stiprinimo ir traumatizmo srityje.

Rezultatai: projekto geroji patirtis apibendrinta ir išsaugota metodinėje priemonėje, kuria pasidalinsime su rajono bendruomenėmis. Poveikis tikslinei grupei: tikslinė grupė pasibaigus projektui gavo metodinę priemonę, kuria bet kuriuo metu galės naudotis, o tai padės įtvirtinti gautas žinias ir įgūdžius.

Plačiau: <http://tinyurl.com/39stx4w8>

Prevencinis projektas „Kritimų ir kitų traumų prevencijos iniciatyva vyresnio amžiaus asmenims“ (vykdytojas – Akmenės rajono savivaldybės Visuomenės sveikatos biuras)

Tikslas – 2023 m. Lietuvoje vykdyti traumų prevencijos veiklas vyresnio amžiaus asmenims.

Rezultatai: traumų prevencijos vyresnio amžiaus asmenims Lietuvoje metodinės medžiagos parengimas; traumų prevencijos seminarai su fizinio aktyvumo užsiėmimais tikslinei grupei Akmenės rajone; pirmosios pagalbos teikimo traumų atvejais vyresnio amžiaus asmenims seminarai Akmenės rajone; fizinio aktyvumo veiklų baseine vykdymas.

Plačiau: <http://tinyurl.com/5h7su65w>

Prevencinis projektas „Traumų prevencijos priemonių taikymo ir saugaus senėjimo įgūdžių formavimo plėtra“ (vykdytojas – VšĮ Abromiškių reabilitacijos ligoninė)

Tikslas – sudaryti sąlygas visuomenės 65 ir vyresnio amžiaus asmenims įgyti traumų prevencijos teorinių ir praktinių žinių bei saugaus senėjimo prevencinių priemonių taikymo principus kasdieninėje aplinkoje; parengti traumų prevencinių priemonių rinkinį 65 metų ir vyresnio amžiaus žmonėms; užtikrinti efektyvią komunikaciją, viešinimą ir projekto rezultatų sklaidą.

Rezultatai: suorganizuoti 2 tematikų tęstiniai praktiniai - teoriniai mokymai 65 metų ir vyresnio amžiaus asmenims; išaugę 65 metų ir vyresnio amžiaus asmenų traumų prevencijos praktiniai gebėjimai ir žinios; išaugę saugaus senėjimo prevencinių priemonių taikymo įgūdžiai kasdieninėje aplinkoje; išaugęs skaičius 65 metų ir vyresnio amžiaus asmenų, kuriems galimai yra sumažėjusi traumų ir sužalojimo rizika kasdieninėje veikloje; išaugę 65 metų ir vyresnio amžiaus asmenų pirmos pagalbos praktiniai gebėjimai ir žinios; parengta video medžiaga, pritaikyta 65 metų ir vyresnio amžiaus asmenims, kurią galės pritaikyti naudojimui ir namų sąlygomis savarankiškai.

Plačiau: <http://tinyurl.com/nbjje9nz>

Prevenciniai projektai visuomenės psichikos sveikatos stiprinimo srityje: rezultatų apžvalga

2023 m. įgyvendinta 13 prevencinių projektų visuomenės psichikos sveikatos stiprinimo srityje. 2023 m. konkurso metu buvo paskelbtas kvietimas teikti paraiškas į 7 visuomenės psichikos sveikatos stiprinimo srities priemones. Finansavimas skirtas 5 priemonių projektams. Didžioji dauguma projektų (9) buvo įgyvendinta priemonėje „Pažeidžiamų visuomenės grupių psichologinio atsparumo įgūdžių ir socialinių-emocinių kompetencijų stiprinimas pasitelkiant kultūros ir meno intervencijas“. Likusiose 4 priemonėse – psichoaktyvių medžiagų prevencija ir žalos mažinimo priemonių taikymas jaunimo pasilinksminimo vietose (festivaliuose, naktiniuose klubuose, baruose ir pan.); pogrindinės depresijos prevencija stiprinant tėvų psichologinį atsparumą bei didinant specialistų žinias ir gebėjimus šioje srityje; emocinė pagalba vaikams, turintiems autizmo spektro sutrikimų, integruojantis bendrojo ugdymo įstaigose ir neįgalių vaikų ir jaunimo psichinės sveikatos gerinimas, suteikiant instrumentus emocijų pažinimui ir savireguliacijai, stresui ir nerimo lygiui mažinti – įgyvendinta po vieną projektą.

Psichoaktyvių medžiagų prevencija ir žalos mažinimo priemonių taikymas jaunimo pasilinksminimo vietose (festivaliuose, naktiniuose klubuose, baruose ir pan.)

Prevencinis projektas „Linksminkis kitaip!“ (vykdytojas – VšĮ Darnaus vystymo projektai)

Tikslas – skatinti paauglius ir jaunimą nepradėti vartoti ir / arba atsisakyti psichoaktyvių medžiagų vartojimo projekto savivaldybėse, motyvuojant juos keisti savo elgesį.

Rezultatai: atrinkti ir apmokyti dirbti su Projekto tikslinėmis grupėmis projekto savivaldybėse mobilių grupių nariai, viso 22 asmenys; padidėjęs veiklų dalyvių kritinis mąstymas savo sveikatos atžvilgiu, jaunuoliai sudominti iš esmės susimastyti apie savo asmeninę atsakomybę už savo ir aplinkinių sveikatą, sustiprintas jų sąmoningumas, koncentruojantis ne į faktą, kad jaunuoliai vartoja psichoaktyvias medžiagas, o į supratimą, kas yra atsakingas vartojimas, formavimą, pagal poreikį jaunuoliams suteikta pirmoji ar kita būtinoji pagalba; sutvirtėjęs projekto tikslinės grupės atstovų noras vartoti atsakingai, mažinti ar atsisakyti psichoaktyvių medžiagų vartojimo, jaunuoliai motyvuoti keisti savo elgesį, rinktis sveiką gyvenseną, kaip išlikti psichologiškai stipriais, nepasiduoti depresijai, mažinant ar atsisakant psichoaktyvių medžiagų vartojimo, sužinoję kitą jiems rūpimą informaciją atsakingo vartojimo, mažinimo ar atsisakymo psichoaktyvių medžiagų vartojimo klausimais.

Plačiau: <http://tinyurl.com/5hbnzt26>

Pažeidžiamų visuomenės grupių psichologinio atsparumo įgūdžių ir socialinių-emocinių kompetencijų stiprinimas pasitelkiant kultūros ir meno intervencijas

Prevencinis projektas „Šalčininkų rajono vyresnio amžiaus asmenų psichologinio atsparumo įgūdžių ir socialinių-emocinių kompetencijų stiprinimas pasitelkiant biblioterapijos metodą“ (vykdytojas – VšĮ „Šalčininkų švietimo ir informavimo centras“)

Tikslas – projekto vykdymo laikotarpiu stiprinti 72-ų Šalčininkų rajono savivaldybės vyresnio amžiaus asmenų psichinę sveikatą ir mažinti emocinį vienišumą dalyvaujant jiems 24 akad. val. trukmės biblioterapijos užsiėmimų kurse.

Rezultatai: projekto tikslinės grupės dalyviai padidino socialines – emocines kompetencijas; projekto tikslinės grupės dalyviai pagerino psichinę sveikatą ir sumažino vienišumo jausmą, socialinę izoliaciją, pagerino bendravimo ir bendradarbiavimo įgūdžius; projekto tikslinės grupės dalyviai įgijo reikiamų žinių ir įgūdžių išskylančių psichosocialinių problemų savarankiškam sprendimui, išmoko suvokti ir įveikti sudėtingus jausmus ir patirtis, pakilo jų savigarba ir savęs vertinimas; padidėjo socialinio bendravimo galimybės, sumažėjo vienišumo jausmas; projekto tikslinės grupės dalyviai patobulino socialines-emocines kompetencijas, dėl ko pagerėjo jų psichinė sveikata ir bendra savijauta; projekto veiklos sukūrė partnerystės pagrindus su partneriais, kuriant vyresnio amžiaus asmenų neformaliojo švietimo paslaugą, paremtą įvairių sričių specialistų kompetencijomis.

Plačiau: <http://tinyurl.com/bdchjeb4>

Prevenčinis projektas „Meno terapijų ir dėmesingo įsisąmoninimo praktikų taikymas Kauno regiono neįgaliesiems vaikams ir jaunimui gerinant psichinę sveikatą ir savijautą“ (vykdytojas – Kauno rajono pedagoginė psichologinė tarnyba)

Tikslas – pagerinti Kauno r. sav. ir Kauno regiono teritorijoje ugdomų ir besimokančių mokinių psichologinę savijautą ir prisidėti prie sėkmingesnės adaptacijos.

Rezultatai: projekto įgyvendinimo metu suorganizuota penkių meno terapijos šakų (dailės, muzikos, šokio, teatro ir vaidybos, interaktyvaus meno: fotografijos ir animacijos) užsiėmimai neįgaliesiems tikslinės grupės vaikams ir neįgaliajam tikslinės grupės jaunimui; suorganizuota dėmesingo įsisąmoninimo praktikų užsiėmimai neįgaliesiems tikslinės grupės vaikams ir neįgaliajam tikslinės grupės jaunimui; apmokytos dvi ugdymo specialistų grupės.

Plačiau: <http://tinyurl.com/bdevtxsz>

Prevenčinis projektas „Reikia turėti šviesos su savimi...“ /M. K. Čiurlionis/“ (vykdytojas – Radviliškio rajono savivaldybės švietimo ir sporto paslaugų centras)

Tikslas – stiprinti Radviliškio, Pakruojo ir Joniškio rajonų senjorų psichologinio atsparumo įgūdžius bei socialines-emocines kompetencijas, pasitelkiant kultūros ir meno intervencijas.

Rezultatai: suplanuotos ir sėkmingai įgyvendintos visos 8 projekto veiklos: mokymų ciklas „Teatro žaidimų poveikis asmeninei ir socialinei kompetencijai, vyresniame amžiuje“ ir Kūrybinis dailės užsiėmimų ciklas „M. K. Čiurliono kūrybos interpretacijos“, kūrybos ir sveikatingumo stovykla „Miško simfonija“ ir kt. Daugiau nei 85 proc. projekto dalyvių nurodė, kad jų psichologinė savijauta pagerėjo, kad įgijo naujų žinių ir įgūdžių kaip stiprinti

psichologinio atsparumo įgūdžius bei socialines-emocines kompetencijas.

Plačiau: <http://tinyurl.com/2mx8bk7x>

Prevenčinis projektas „Tėvystės perdegimo įveika per kultūros ir meno intervencijas: vaiko negalios situacija“ (vykdytojas – VšĮ Švietimo, sveikatos ir socialinių inovacijų centras)

Tikslas – vykdyti tėvystės perdegimo prevenciją per kultūros ir meno intervencijas tėvams, kurie augina vaikus su psichikos ir elgesio sutrikimais ir patiria psichikos sveikatos rizikos veiksnius, siekia išsiugdyti psichologinio atsparumo įgūdžius ir socialines-emocines kompetencijas pasitelkiant kultūros ir meno intervencijas bei užtikrinti meno ir kultūros intervencijas, atliepančias vaikų su psichikos ir elgesio sutrikimais neurosensomotorinius poreikius.

Rezultatai: metodinis vadovas; parengti ir publikuoti straipsniai vietinėje regioninėje ir nacionalinėje spaudoje; unikalūs tėvų, auginančių vaikus su psichikos ir elgesio sutrikimais dalyvavimo užsiėmimuose cikle skaičius (viso 398 tėvų); unikalūs vaikų ir jaunuolių su psichikos ir elgesio sutrikimais dalyvių skaičius (viso 208 vaikų ir jaunuolių); sukurta 1 nauja specializuota interneto svetainė (www.neurosensomotorika.lt); suorganizuoti 7 lietuvių mokslininkų / ekspertų / psichologų 93 užsiėmimai / terapijos / paskaitos.

Plačiau: <http://tinyurl.com/5n7pkaax>

Prevenčinis projektas „Vaikų iš pažeidžiamų visuomenės grupių psichologinis stiprinimas taikant teatro, muzikos, šokių ir dailės terapinius metodus“ (vykdytojas – A. Bandzos socialinių paslaugų namai)

Tikslas – autistiškų vaikų socialinių-emocinių kompetencijų stiprinimas taikant teatro, muzikos, šokių ir dailės terapijos metodus.

Rezultatai: projekto veiklose dalyvavo daugiau nei 60 vaikų, turinčių autizmo spektro sutrikimą ir / ar gyvenančių globos įstaigose. Buvo organizuota 120 val. grupinių teatro, 200 val. individualios muzikos terapijos, 53 val. grupinės dailės terapijos, 32 val. grupinės šokių terapijos, 20 val. grupinės muzikos terapijos, 20 valandų tėvų dailės terapijos užsiėmimų.

Plačiau: <http://tinyurl.com/5sbrmm36>

Prevencinis projektas „Psichikos sveikatos menų festivalis Ryšiai“ (vykdytojas – VšĮ Rūpestinga kultūra)

Tikslas – per meninę-educacinę programą didinti jaunimo (15-29 m.) psichikos sveikatos raštingumą ir mažinti su psichikos sveikatos sunkumais ir negaliomis susijusią stigmą.

Rezultatai: įvykdyta 27 kūrybinės dirbtuvės ir diskusijos / seminarai, kuriuose nagrinėjamos sąsajos tarp menų ir psichikos sveikatos; pristatyta 25 vizualaus, scenos, kino meno ar kt. kūrinių, nagrinėjančių psichikos sveikatos temas; suorganizuoti 1 mokymai projekto komandai apie meno įtaką psichikai ir pagrindinius psichologinės pagalbos šaltinius, aktualius festivalio auditorijoms; suorganizuoti 1 mokymai, parengimas tikslinei grupei, kaip komunikuoti savo asmenines psichikos sveikatos sunkumų patirtis viešai bei išlaikyti sau tinkamas ribas.

Plačiau: <http://tinyurl.com/4kpc6u9c>

Prevencinis projektas „Kartą gyveno... Herojus“ (vykdytojas – VšĮ Emocijų kodas)

Tikslas – sukurti kultūrą, meną ir psichologiją apjungiančią psichikos sveikatos stiprinimo metodinę priemonę (PSSM priemonė) „Kartą gyveno... Herojus“, ją taikyti, išbandyti darbe su 6-ioms vaikų, paauglių grupėmis vedant psichologinio atsparumo ir socialinių-emocinių kompetencijų (SEK) stiprinimo užsiėmimus ir atlikti metodinės priemonės įvertinimą.

Rezultatai: sukurta psichikos sveikatos stiprinimo metodinė priemonė „Kartą gyveno... Herojus“; pravesta 6 vaikų, paauglių iš šeimų, kurios patiria krizes, grupėms mokymai pagal metodinę priemonę; suorganizuotas metodinės priemonės kūrėjų 16 val. susitikimas / išvykstamoji darbo sesija; suorganizuota ir pravesta 10 informacinių renginių (Lietuvos mastu – 10 apskričių; vieno renginio trukmė – 4 val. Viso 40 val.) apie metodinę priemonę ir jos pritaikomumą psichologinio atsparumo įgūdžių ir socialinių-emocinių kompetencijų stiprinimui. Tikslinė grupė: švietimo pagalbos mokiniui / vaikui specialistai (viso 221 dalyvių).

Plačiau: <http://tinyurl.com/2zazmvmx>

Prevencinis projektas „Kartu“ (vykdytojas – Radviliškio miesto kultūros centras)

Tikslas – pasitelkus naujai sukurtą profesionalų spektaklį bei psichologijos žinias mažinti šiaurės Lietuvos regione gyvenančių paauglių regioninę bei socialinę atskirtį, stiprinti jų emocinę sveikatą ir psichologinį atsparumą, gebėjimą spręsti iškilusias problemas, skatinti aktyvų dalyvavimą kultūroje.

Rezultatai: pagilintos kultūros ir švietimo sektorių bendradarbiavimas. Sukurtas storytellingo spektaklis „Skambutis“, diskusija ir psichologinė paskaita. Baigiamasis projekto renginys parodytas 11-oje kultūros ir ugdymo įstaigų Šiaurės Lietuvos regione. Baigiamąjį renginį pamatė 3000 regione (kaime, miestelyje, mieste) gyvenančių 13–19 metų jaunuolių. Prie spektaklio prijungiant psichologinę paskaitą sustiprintas įspūdis

žiūrovams – aptariamos krizinių situacijų priežastys ir būdai joms spręsti. Sustiprinti 3000 jaunuolių gebėjimai atpažinti krizines situacijas, savo ir kitų jausmus – sustiprinta emocinė gerovė. Aktyvinamas kultūrinio turinio jaunuoliui kūrimas – atlieptas poreikis. Praplėstas jauno žmogaus kultūrinis–meninis bei psichologinis pažinimo laukas, skatinamas žingeidumas bei kultūrinių, meninių paslaugų vartojimas. Skatinamas spektaklį, diskusiją ir paskaitą mačiusių jaunuolių iniciatyvumas, kūrybiškumas, savęs pažinimas. Sustiprinta projekte dalyvavusių ugdymo įstaigų visų ugdytinių emocinė gerovė – perduota projekto medžiaga – psichologinio stiprinimo būdai aktualūs ir tolesniame ugdymo procese kaip pagalbinė priemonė auklėtojoms, pagalbos specialistams.

Plačiau: <http://tinyurl.com/32t9t6vx>

Prevenčinis projektas „Muzikavimas pagyvenusių žmonių emocinės sveikatos gerinimui“ (vykdytojas – Lietuvos muzikos terapijos asociacija)

Tikslas – daugiau nei 1500 vyresnio amžiaus žmonių suteikti žinių apie muzikavimo terapinį poveikį, sudaryti sąlygas praktiškai patirti muzikinių intervencijų naudą jų emocinei sveikatai bei gyvenimo kokybei.

Rezultatai: daugiau nei 1500 vyresnio amžiaus žmonių įgijo žinių apie muzikavimo terapinį poveikį, galėjo praktiškai patirti muzikinių intervencijų naudą jų emocinei savijautai. Atnaujinta ir patobulinta programa, pagal kurią lektorių komanda (3 kvalifikuoti muzikos terapeutai ir 1 muzikos profesionalas) pagal programą pravedė teorinius praktinius mokymus 20 trečiojo amžiaus universiteto dalyvių grupių, kurių kiekvienoje grupėje dalyvavo nuo 20 iki 28 dalyvių (iš viso 469). Teorinių praktinių mokymų patirtis bei dalyvių įžvalgos padėjo tobulinti mokymų programą bei pateikti platesnes metodines nuorodas taikantiems muzikavimo veiklas sveikatinimo tikslais.

Dešimtyje klasikinės muzikos koncertų diskusijų dalyvavo 1269 dalyviai, kurie turėjo galimybę prasmingai praleisti laisvalaikį, bendrauti, dalintis mintimis apie muzikos reikšmę jų gyvenime. Projekto rezultatai ir atlikti tyrimai buvo pristatyti konferencijoje, kurioje dalyvavo 105 dalyviai: Trečiojo amžiaus universiteto klausytojų, Lietuvos muzikos ir teatro akademijos, Valstybės ir savivaldybių institucijų atstovų, Lietuvos muzikos terapijos asociacijos, LMTA ir VU Jungtinės menų terapijos magistro programos dėstytojai ir studentai.

Plačiau: <http://tinyurl.com/ypexp3t5>

Pogimdyvinės depresijos prevencija stiprinant tėvų psichologinį atsparumą bei didinant specialistų žinias ir gebėjimus šioje srityje

Prevenčinis projektas „Pogimdyvinės depresijos prevencija stiprinant besilaukiančių ir neseniai pagimdžiusių moterų psichologinį atsparumą“ (vykdytojas – VŠĮ Krizinio nėštumo centras)

Tikslas – teikti besilaukiančioms ir neseniai pagimdžiusioms moterims (ir jų partneriams) nemokamas kompleksines paslaugas, nukreiptas į jų psichinės sveikatos stiprinimą,

psichologinį atsparumą ir taip vykdyti pogimdyminės depresijos prevenciją; informuoti specialistus bei visuomenę apie pagalbos prieinamumą sunkias emocijas išgyvenančioms besilaukiančioms ar neseniai pagimdžiusioms moterims / vyrams

Rezultatai: projekto metu buvo siūloma bei teikiama nemokama pagalba moterims, išgyvenančioms emocinius sunkumus laukimosi periodu, toms pačioms moterims jau pagimdžius, jei toks poreikis išliko, o taip pat teikiama pagalba moterims, kurios kreipėsi tik po gimdymo ir kurios išgyveno emocinius sunkumus. Ne visos moterys dalyvavo visuose pasiūlytuose užsiėmimuose. Vienoms buvo aktualios psichologo, kitoms socialinio darbuotojo, dar kitoms dulos, genetiko, psichiatro, teisininko konsultacijos. Vienos moterys dalyvavo tik šokio – judesio užsiėmimuose, o kitos pasirinko masažą, jogos užsiėmimus ar dalyvavo savitarpio paramos grupėje, stovykloje ar rinkosi tik individualias konsultacijas.

Moterys įvardijo, kad džiaugiasi, kad gavo papildomų žinių iš specialistų (apie artėjantį gimdymą, žindymą, pogimdyminį laikotarpį) ir tai joms padėjo nurimti, su didesne ramybe bei pasitikėjimu laukti motinystės, koncentruotis į savo bei būsimo kūdikio emocinius poreikius, joms sumažėjo nerimo, savęs nuvertinimo ir įvairių baimių.

Plačiau: <http://tinyurl.com/mr2ptb89>

Emocinė pagalba vaikams, turintiems autizmo spektro sutrikimų, integruojantis bendrojo ugdymo įstaigose

Prevencinis projektas „Kauno, Šiaulių ir Panevėžio regionų bendrojo ugdymo įstaigų specialistų ruošimas, vaikų turinčių autizmą integracijai į bendrojo ugdymo mokyklas“ (vykdytojas – VšĮ Savarankiški vaikai)

Tikslas – per šešis mėnesius ne mažiau kaip 350 specialistų iš Kauno, Šiaulių, Panevėžio regionų ugdymo įstaigų suteikti 12 valandų mokymus ir paruošti specialistus kokybiškam darbui užtikrinant vaikų, turinčių autizmą, teigiamą psichoemocinę sveikatą integruojantis į bendrojo ugdymo įstaigas.

Rezultatai: 377 dalyviai dalyvavo mokymuose. Kokybinis veiklų veiksmingumas vertintas žinių testais prieš ir po mokymų. Atliekant testą prieš mokymus buvo įvertintos esamos specialistų žinios. Gauti duomenys rodo, jog prieš mokymus 102 dalyviai dažnu atveju galėjo atpažinti vaiką su autizmu ir jam tinkamai padėti, 53 dalyviai galėjo užtikrintai atpažinti vaiką su autizmu. Po mokymų atliekant apklausą 103 dalyviai dažnu atveju galėjo pažinti vaiką su autizmu ir tinkamai jam padėti ir 247 užtikrintai gali atpažinti vaiką su autizmu ir tinkamai jam padėti. Duomenys rodo, jog po mokymų 242 proc. daugiau specialistų gali dažnu atveju pažinti vaiką su autizmu ir 194,33 proc. daugiau specialistų gali užtikrintai pažinti vaiką su autizmu. Žymų seminarų poveikį rodo tai, jog 98 proc. dalyvių įvertino, jog galės praktikoje panaudoti įgytas žinias.

Po mokymų visuomenei suteikta prieiga (puslapyje <https://savarankiskivaikai.lt/wpcontent/uploads/2023/12/Ugdymo-istaigu-darbuotoju-metodine-medziaga.pdf>) prie naudotos metodinės medžiagos, kuri padės plėsti žmonių suvokimą mokymų tema.

Plačiau: <http://tinyurl.com/me2ksxxx>

Neįgalių vaikų ir jaunimo psichinės sveikatos gerinimas, suteikiant instrumentus emocijų pažinimui ir savireguliacijai, stresui ir nerimo lygiui mažinti

Prevencinis projektas „Įsisąmoninto dėmesingumo (Mindfulness) mokymai autistiškiems vaikams“ (vykdytojas – Panevėžio autizmo asociacija „Lietaus vaikai“)

Tikslas – autistiškų vaikų psichikos sveikatos gerinimas suteikiant galimybę išmokti geriau pažinti bei reguliuoti savo emocijas, gerinti vaiko streso ir nerimo mažinimo bei dėmesingumo didinimo gebėjimus.

Rezultatai: organizuoti dėmesio įsisąmoninimo (Mindfulness) mokymai Panevėžyje, Mažeikiuose, Vilniuje, Šiauliuose, organizuota stovykla pajūryje. Projekto dalyvių geresnė emocinė savijauta, geresni bendravimo įgūdžiai, padidėjęs dėmesingumas, sumažėjęs patiriamas stresas ir nerimas.

Plačiau: <http://tinyurl.com/2x4bx4w2>

Socialinės informacinės kampanijos

2023 m. socialinėms informacinėms kampanijoms buvo skirta 50 proc. visų 2023 metų Fondo lėšų. Fondo lėšomis finansuotos dvi socialinės kampanijos:

- Tęstinė socialinė informacinė viešinimo kampanija „Rinkis gyvenimą“, vykdyta pasitelkiant nacionalines, regionines, kabelines televizijas, internetinius portalus, lauko reklamą, nacionalinę bei regioninę spaudą, nacionaliniu mastu transliuojančias ir regionines radijo stotis, specializuotą žiniasklaidą sveikatos ir mokslo temoms, viešąjį transportą.
- Psichikos sveikatos puoselėjimo komunikacijos kampanija, vykdyta pasitelkiant socialinius tinklus, internetinių portalų turinio projektus, lauko standus ir ekranus reklamai, nacionalines televizijas, viešąjį transportą.

Didžioji dalis socialinių informacinių kampanijų metu sukurto turinio – tekstai, vaizdo klipai, plakatai – bus neribotą laiką lengvai pasiekiami naudojantis specialiomis žymomis bei paieškos sistemomis interneto naujienų portaluose, kūrėjų bei ministerijos socialiniuose tinkluose.

Socialinė informacinė kampanija „Rinkis gyvenimą“: rezultatų apžvalga

Tęstinė socialinė informacinė kampanija „Rinkis gyvenimą“ yra įgyvendinama Lietuvos žiniasklaidoje ir viešosiose erdvėse. Ji unikali tuo, kad jau ne vienerius metų jungia įprastai konkuruojančius žiniasklaidos kanalus bendram tikslui, skatina susitelkimą ir bendradarbiavimą, o vieninga kampanija bei jos žinutės matomos itin plačiai ir pasiekia visą Lietuvos visuomenę. Jos metu įvairiais viešinimo kanalais skelbiama informacija, skatinanti sveikesnius pasirinkimus – nuo subalansuotos mitybos ir žalingų įpročių atsisakymo iki motyvavimo puoselėti sveiką gyvenseną.

2023 m. socialinės kampanijos „Rinkis gyvenimą“ metu siekta kompleksiškai ir nuosekliai skatinti visuomenę spręsti sveikos gyvensenos ir visuomenės psichikos sveikatos stiprinimo iššūkius, informuoti visuomenę apie mokslo įrodymais grįstas prevencines ir apsaugos priemones, teikiamas sveikatos priežiūros paslaugas, galimybes gauti emocinę pagalbą ir kitais aktualiais klausimais.

Po „Rinkis gyvenimą“ skėčiu vykdytos kampanijos apėmė įvairias prevencijos sritis: vakcinacijos būtinumą ir naudą, emocinę pagalbą autizmo spektro sutrikimų turintiems vaikams integruojantis bendrojo ugdymo įstaigose, neįgaliųjų vaikų ir jaunimo psichinės sveikatos gerinimą, pogimdyvinės depresijos prevenciją stiprinant tėvų psichologinį atsparumą bei gerinant specialistų žinias ir gebėjimus šioje srityje, psichikos sveikatos stiprinimą demencija ar Alzheimerio liga sergantiems žmonėms ir jų artimiesiems, alkoholio ir kitų psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevenciją, neįgaliųjų asmenų ir senjorų fizinės ir psichosocialinės būklės gerinimą, fizinio aktyvumo didinimą, mitybos įpročių gerinimą ir kt.

Socialinės kampanijos „Rinkis gyvenimą“ projektų rezultatai rodo platų skirtingų amžiaus grupių Lietuvos gyventojų pasiekiamumą, taip pat ir tokių temų aktualumą, poreikį visuomenei. Projektų metu kurta ar skelbta informacija pasiekė visos Lietuvos žmones – daugelį jų ir skirtingais kanalais, taip didinant tikimybę, kad skleidžiama žinutė nepasimes gausiame šiuolaikiniame informacijos sraute, o įsimins ir turės ilgalaikį poveikį. Pavyzdžiui, UAB „Nuostabu“ vykdytas projektas „Socialinės kampanijos „Rinkis gyvenimą“ viešinimas

lauko reklamoje“ užtikrino, kad lauko reklama ir reklama šalies prekybos centrų kasose pasiektų 700 000 asmenų auditoriją. UAB „Coagency“ projekto „Rinkis gyvenimą. Kampanija nacionaliniuose TV kanaluose (2023 m.)“ kiekybinių rezultatų apžvalga rodo, kad kampanijos metu pasiekta daugiau nei 2 mln. Lietuvos gyventojų – tai pasiekta net tūkstantį kartų parodžius socialinės reklamos klipus nacionalinėse televizijose. Taip pat UAB „Tango reklama“ vykdyto projekto „Viešinimo kampanija „Rinkis gyvenimą“ metu 8-ių nacionalinių radijo stočių pagalba projekto klipus išgirdo 1,6 mln. įvairių amžiaus grupių žmonių. Visų fondo lėšomis finansuotų ir įgyvendintų projektų galutines ataskaitas galima rasti čia: <http://tinyurl.com/43tx5h5p>.

Kai kurie detalesni socialinės kampanijos „Rinkis gyvenimą“ projektų rezultatai pristatomi žemiau pateiktuose pavyzdžiuose

Projektas „Kurkime sveikatai palankius įpročius“ (vykdytojas – UAB „Santarvės laikraštis“)

Kanalas: regioninė spauda

Veiklos: Projektas vykdytas 50-yje šalies periodinių leidinių – regioniniuose ir vietos laikraščiuose, susibūrusiuose į konsorciumą, o taip pat 50-yje konsorciumo dalyvių internetinių tinklalapių. Siekiant projekto tikslų, parengtas ir konsorciumo dalyvių paskelbtas 18 originalių straipsnių ciklas. Straipsnių temos: apie vakcinaciją, apie autizmo spektro sutrikimą turinčius vaikus, apie neįgaliųjų asmenų psichosocialinės būklės gerinimą, apie pogimdyvinę depresiją, apie vyresnio amžiaus asmenims būdingas sveikatos problemas, apie onkologinius susirgimus, apie širdies ir kraujagyslių ligas, apie alkoholio ir kitų psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevenciją, apie fizinio aktyvumo svarbą sveikatai, apie netinkamos mitybos žalą ir gerų mitybos įpročių svarbą, apie rūkymo žalą. Taip pat atlikti regioninės auditorijos tyrimai – apklausos projekto pradžioje ir pabaigoje.

Rezultatai: Bendras projekto vykdymui skirtas leidinių plotas sudarė apie 522 880 cm² ir 900 straipsnių pavišinių leidinių tinklalapiuose. Potenciali vieno konsorciumo leidiniuose skelbto straipsnio auditorija, kuriai buvo suteikta galimybė susipažinti su aktualia informacija, siekė apie 172 tūkst. asmenų. O interneto tinklalapių lankytojų kiekis viso projekto įgyvendinimo metu siekė apie 2,87 mln. skaitytojų. Šių dviejų skaičių suma, kuri siekia 3,04 mln., parodo projekto metu vykdytos informacijos sklaidos apimtį ir jos pasiekiamumą.

Plačiau: <http://tinyurl.com/yubbnhej>

Projektas „Rinkis gyvenimą“ regioninėse radijo stotyse“ (vykdytojas – UAB „MVP sprendimai“)

Kanalas: regioninės radijo stotys

Veiklos: Buvo sukurti 6 unikalūs radijo klipai, kuriuos įgarsino Lietuvos auditorijai žinomi asmenys bei diktoriai: psichikos sveikata – Marius Repšys, depresija po gimdymo – diktorė, senjorų fizinis aktyvumas – trys senjorai diktoriai, vakcinacija – diktorius, autizmo spektro sutrikimai – Katažina Zvonkuvienė, stresas – diktorius. Taip pat, siekiant projekto tęstinumo, buvo transliuojami 2022 m. projekto „Rinkis gyvenimą“ metu jau anksčiau sukurti, žinomų žmonių įgarsinti klipai, kurie atitinka šių metų iškelto prioriteto: alkoholio prevencija – Saulius Urbonavičius (Samas), narkotikų prevencija – Gelminė Glemžaitė, rūkymo prevencija – Vlada Musvydaitė, psichikos sveikata – Ieva Zasimauskaitė. Bendras transliacijų skaičius 15-oje radijo stočių siekė 4200 vnt.

Rezultatai: Planuotas projekto tikslo pasiekimo rodiklis – 314 336 (10,24 proc.). Faktinis rodiklis – 319 247 (10,4 proc.). Atlikus tyrimą, rezultatai buvo tokie: 67 proc. apklaustųjų žino vakcinavimo naudą; 90 proc. žino apie alkoholio/tabako/narkotikų žalą sveikatai; 33 proc. žino bent vieną iš viešinamų svetainių; 30 proc. žino kaip padėti autizmo spektro sutrikimų turintiems asmenims integruotis visuomenėje.

Plačiau: <http://tinyurl.com/2ph92zf3>

Projektas „Rinkis gyvenimą“ sveikų pasirinkimų skatinimo kampanija interneto naujienų portaluose“ (vykdytojas – UAB „Coagency“)

Kanalas: naujienų portalai

Veiklos: Kampanija buvo vykdoma 4-iose didžiausiuose pagal lankytojų skaičių Lietuvos interneto naujienų portaluose: Delfi.lt, 15min.lt, Lrytas.lt ir TV3.lt. Kampanijos metu buvo pasitelktos trijų tipų priemonės: informacinis šviečiamasis turinys, socialinė reklama, įtraukiančios, interaktyvios priemonės (apklausos, testai).

Rezultatai: Kiekybiniai rezultatai: paskelbti turinio vienetai: 81 informacinio turinio vienetai; 67,29 mln. reklamos skydelių parodymų; 8 vaizdo konferencijos; 14 portalų lankytojų apklausų; 2 multimedijos pasakojimai; 2 interaktyvūs žinių patikrinimo testai. Kokybiniai rezultatai: Išaugęs visuomenės informuotumas apie ligų prevenciją; Didesnis prevencijos programose dalyvaujančių gyventojų skaičius; Padidėjęs sveikatos raštingumas sveikos gyvensenos (mitybos, fizinio aktyvumo ir pan.) srityje; Išaugęs visuomenės kritinis mąstymas ir gebėjimas atpažinti klaidinančią informaciją sveikatos srityje, padidėjęs atsparumas dezinformacijai; Tinkamas ir savalaikis visuomenės informuotumas apie naujausias su COVID-19 valdymu bei prevencija susijusias rekomendacijas.

Plačiau: <http://tinyurl.com/5fppcrmv>

Psichikos sveikatos puoselėjimo komunikacijos kampanija

Lietuvos visuomenės psichikos sveikatos raštingumas, apimantis asmens amžiui adekvačias žinias ir nuostatas apie psichikos sveikatą ir jos rizikos veiksnius, psichikos sveikatos sutrikimus ir jų prevenciją, atpažinimą ir valdymą, yra žemas. Visuomenės nariams trūksta gebėjimų atpažinti psichikos ir elgesio sutrikimų požymius, nepakanka žinių apie psichikos sveikatos rizikos veiksnius ir jų priežastis, pagalbos sau ir kitiems būdus bei profesionalios pagalbos prieinamumą – kaip ir kur ieškoti informacijos apie psichikos sveikatą. Taip pat stinga palankaus požiūrio į rūpinimąsi psichikos sveikata – psichikos sveikatos temas toliau lydi stigma.

Siekiant spręsti šiuos iššūkius, 2023 m. Fondo lėšomis finansuota Psichikos sveikatos puoselėjimo kampanija. Ja siekta kompleksiskai ir nuosekliai gilinti visuomenės žinias, keisti jos nuostatas, taip pat stiprinti psichikos sveikatos apsauginių ir rizikos veiksnių pažinimą ir gebėjimą pritaikyti įgytas žinias praktikoje, vykdam savižudybių prevencijos komunikaciją, stiprinant psichikos sveikatos raštingumą ir mažinant psichikos bei elgesio sutrikimų stigmą, ypač raginant nebijoti kreiptis specialistų pagalbos.

Savižudybių prevencijos komunikacijos temai buvo naudojamas „Tu esi“ prekės ženklas ir vizualinis identitetas, skirtas suteikti informacinę pagalbą asmenims, atsidūrusiems savižudybės krizėje ir jų artimiesiems.

Psichikos sveikatos raštingumo gerinimo komunikacijai pasitelktas prekės ženklas „Pagalba sau“, kuris skirtas suteikti patikimą informaciją apie psichikos sveikatą ir prieinamas pagalbos galimybes Lietuvoje.

Taip pat svarbi viešinimo priemonių dalis 2023 m. atiteko prekės ženklo „Žvelk giliau“ žinomumui ir visuomenės pasiekiamumui didinti. „Žvelk giliau“ siekia edukuoti ir ugdyti Lietuvos visuomenę, turinčią pakankamai žinių apie psichikos sveikatos svarbą ir problemas. Tai projektas, keičiantis nuostatas ir kuriantis teigiamą pokytį psichikos sveikatos srityje.

Kaip ir socialinės informacinės kampanijos „Rinkis gyvenimą“ atveju, taip ir Psichikos sveikatos puoselėjimo kampanijos metu sulaukta didelio auditorijos susidomėjimo. Pavyzdžiui, vien UAB „Media traffic“ vykdyto projekto „Psichikos sveikatos puoselėjimo komunikacijos kampanija viešajame transporte“ rėmuose, vaizdine forma pristatant visuomenei pagalbos priemones „Žvelk giliau“ ir „Tu esi“, per vieną dieną pasiektas auditorijos skaičius viršijo 1,3 mln. Per visą viešinimo kampaniją pasiektas auditorijos skaičius, skaičiuojant suminį viešojo transporto keleivių skaičių per duotą laiką, siekė daugiau kaip 78,8 mln.

Visų fondo lėšomis finansuotų ir įgyvendintų socialinės kampanijos projektų galutines ataskaitas galima rasti čia: <http://tinyurl.com/43tx5h5p>.

Žemiau pateikiami lauko reklamos ir socialinių tinklų kampanijų rezultatų pavyzdžiai

Projektas „Psichikos sveikata lauko stendų ir ekranų socialinėje kampanijoje“ (vykdytojas – UAB „Galimybės centras“)

Kanalas: lauko reklama

Veiklos: Vaizdo siužetų ir plakatų kūrimas ir gamyba, ir transliacijos daugiau nei 200 prekybos centrų ekranų, daugiau nei 600 vaistinių ekranų, 10 LED ekranų Lietuvos miestuose, 6 lauko stenduose miestuose, iš kurių 1 – magistraliniuose keliuose. Taip pat iškabinta 100 spausdintų plakatų parduotuvėse AIBĖ visoje šalyje.

Rezultatai: Tinklapių www.tuesi.lt žinomumo augimas 20 proc. Taip pat projekto metu naujai pradėjusios veikti internetinės svetainės www.zvelkgiliau.lt žinomumo augimas. Kiekybinis kampanijos rezultatas – apie 25 mln. kontaktų.

Plačiau: <http://tinyurl.com/56df3yxu>.

Projektas „Vitaminai emocijoms: emocinės sveikatos raštingumo skatinimas socialiniuose tinkluose“ (vykdytojas – UAB „Komunikacijos amatininkai“)

Kanalas: socialiniai tinklai

Veiklos: Edukacinio turinio (praktinių patarimų dėl emocinės sveikatos higienos) jauniems žmonėms parengimas ir publikavimas specialiai šiam projektui dedikuotame interneto polapyje; Skaitmeninės reklamos, skatinančios emocinės sveikatos higieną, kūrimas ir transliavimas socialinių tinklų platformose „Facebook“, „Instagram“ ir „YouTube“; Kampanijos turinio sklaida socialinių tinklų nuomonės formuotojų paskyrose.

Rezultatai: Kiekybiniai rezultatai: socialinių tinklų reklamos priemonėmis pasiekta 1,1 mln. vartotojų auditorija; Įsitraukusių (kaip nors į turinį aktyviai sureagavusių) vartotojų skaičius – 258 tūkst. Kiti kiekybiniai rezultatai: 6,2 mln. reklamos parodymų „Facebook“, 5,7 mln. reklamos parodymų „Instagram“, 3,8 mln. reklamos parodymų „YouTube“; 6 nuomonės formuotojų įrašai. Kokybiniai rezultatai: išaugęs tikslinės auditorijos emocinės sveikatos raštingumas ir supratimas, kad ja rūpintis reikia ne tik susidūrus su problemomis, bet skirti dėmesio nuolat; Pasikeitusios ne tik nuostatos, bet ir konkretūs kasdieniniai įpročiai.

Plačiau: <http://tinyurl.com/mryh82dm>.

FONDO TARYBOS NARIAI 2023 M.

1.	Gabrielė Andrašiūnienė	Lietuvos radijo ir televizijos asociacijos atstovė
2.	Gražina Belian Tarybos pirmininkė	Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento atstovė
3.	Lina Bušinskaitė	Interneto žiniasklaidos asociacijos atstovė
4.	Eglė Butkevičienė	Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro patarėja
5.	Eglė Došienė	Jaunimo reikalų departamento prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktoriaus vyriausioji patarėja
6.	Greta Gargasienė	Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos Užkrečiamųjų ligų valdymo skyriaus patarėja
7.	Ramunė Kalėdienė	Nacionalinės sveikatos tarybos atstovė
8.	Audrius Klišonis	Lietuvos savivaldybių asociacijos atstovas
9.	Kristina Košel-Patil	Lietuvos autizmo asociacijos „Lietaus vaikai“ valdybos pirmininkė
10.	Rasytė Navickienė	Nacionalinės rajonų ir miestų laikraščių leidėjų asociacijos atstovė
11.	Ignas Rubikas	Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos Psichikos sveikatos skyriaus vedėjas
12.	Audrius Ščeponavičius	Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos Visuomenės sveikatos departamento direktorius
13.	Kristina Vainienė	Lietuvos neįgaliųjų draugijos atstovė
14.	Rolandas Zuoza	Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Sporto grupės vadovas